

70 години от смъртта на Александър Малинов

Александър Павлов Малинов 3. 5. 1867 – 20. 3. 1938

Александър Малинов е един от най-големите български политици, лидер на Демократическата партия. Той е министър-председател на България в 30-ото (1908–1910), 31-вото (1910–1911), 36-ото (1918), 37-ото (1918) и 46-ото (1931) правителство. Малинов е народен представител в XI, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII и XXIII Обикновено Народно събрание и в V Велико Народно събрание (1911). Той е председател на XXIII Обикновено Народно събрание (1931–1934). Той е премиер, когато Княжество България е обявено за независимо царство, когато абдикира цар Фердинанд и когато на престола се възкачва цар Борис III.

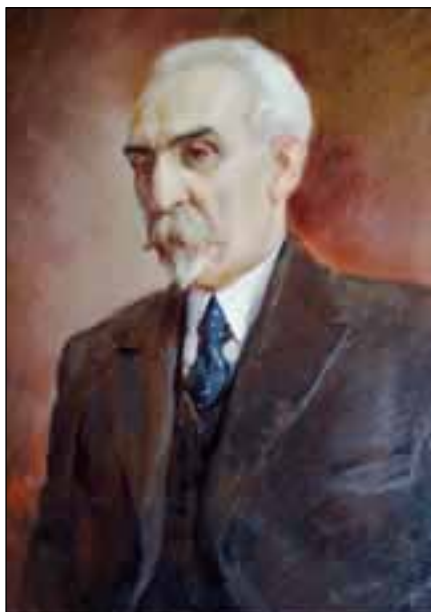
БИОГРАФИЯ

Александър Малинов е роден в с. Пандъкли, Бесарабия (днешна Украйна) в семейството на български преселници. Завършва право в Киев през 1891. След идването си в България е съдия, прокурор и адвокат в Пловдив. Той е защитник на Петко Каравелов в шумния процес за убийството на министъра Христо Белчев (1891). Активен деец на Демократическата партия от средата на 90-те години на XIX век, той става неин водач след смъртта на Петко Каравелов през 1903. Самият Каравелов го посочва за свой заместник – „защото е способен, интелигентен, образован и честен“. Малинов поема защитата на земеделския водач Александър Стамболийски, попаднал в затвора след прословутата сцена с цар Фердинанд, в която го заплашва, че неговата политика в навечерието на Първата световна война ще му коства трона. По-късно Стамболийски проявява към Малинов черна неблагодарност и през 1922 г. го хвърля в затвора без съд и присъда (заедно с още 12 министри). Оттам излиза през 1923 г.

Малинов е начело на правителството на Демократическата партия (1908–1911), при което е обявена независимостта на България (22 септември 1908) и са направени измененията в Търновската конституция от 1911.

След избухването на Първата световна война Малинов настоява България да участва на страната

на Антантата, но когато през юли 1918 г. наследява кабинета на д-р В. Радославов, поддържа водената до тогава политика на съюз с Централните сили. В края на Първата световна война Александър Малинов оглавява две коалиционни правителства (1918), които сключват Солунското примирие и потушават Войнишкото въстание. При образуването на Конституционния блок (1922) играе ръководна роля в него и участва в акцията на блока в Търновските събития против правителството на Александър Стамболийски, след което е арестуван и изпратен в затвора в гр. Шумен. През март 1923 г. е подведен под отговорност от Третия държавен съд. След Деветоюнския преврат е освободен и се включва в новосъздадения Демократически сговор през август 1923 г., но през

1924 г. напуска и преминава в опозиция.

Като водач на Демократическата партия Александър Малинов е сред инициаторите за създаването на коалицията Народен блок, която печели изборите през 1931. Той е за кратко министър-председател, но се оттегля и става председател на парламента. В това качество става кръстник на княгиня Мария Луиза. След преврата от 19 май 1934 г. продължава да отстоява демократически ценности в условията на авторитарен режим. Умира на трибуната на предизборно събрание в София като опозиционен кандидат за изборите за XXIV ОНС.

СЕМЕЙСТВО

Александър Малинов е женен за рускинята с холандски произход – Юлия Малинова, която разгръща широка благотворителна дейност, открива дом „Юлия Малинова“ и заедно с Екатерина Каравелова страстно защитава правата на българските жени. Александър Малинов има пет деца – три дъщери и двама сина, над които сякаш тегне зла орис. Най-голямата – Ана, се жени за белгийски дипломат. Двамата живеят в Белгия и нямат деца. По-малката – Вера, пътува доста по света заедно със съпруга си англичанин, който е представител на марката автомобили „Студебейкър“. Имат двама сина. Във Втората световна война те участват като летци в състава на британската армия. Ричард и Александър изчез-

ват безследно над африканските пясъци. Едва след 40 години по-малкият – Александър, открива роднините си в Белгия и разказва потресаваща история. Ричард наистина загинал във войната, а Александър попаднал в плен. След това митарства в Аржентина, после се прехвърля в САЩ, където се жени за американка. Третата дъщеря – Маня Фанта, след установяването на просъветско управление в страната като чужда поданичка успява да замине в Швеция, а после в Белгия. В България остава синът ѝ Александър, тогава 21-годишен. Без съд и присъда той е интерниран заедно със съпругата си Поли и живеят 13 години в Швеция. Принуден е да работи какво ли не. С майка си Маня се срещат след 32 години разлъка и отново се събират, когато тя се завръща да живее в България. Другите двама сина на Малинов не са били женени и нямат деца.

ЖИВОТ В ДАТИ

Александър Малинов е роден през 1867 г. в гр. Пандъкли, Бесарабия. Завършва гимназия в Болград и право в Киев. Идва в България и се установява в София. Първоначално работи като съдия, прокурор и адвокат. Включва се в обществено-политическия живот на страната и става съмишленик на Демократическата партия.

Януари 1901 г. избран за първи път за народен представител в XI ОНС.

Януари 1903 г. е временен ръководител на партията. След смъртта на Петко Каравелов, Ал. Малинов става постоянен председател на партията. Май 1903 г. княз Фердинанд предизвиква оставката на д-р Даневия кабинет и го поканва той да състави новото правителство. Ал. Малинов отказва направеното му предложение и съсредоточва силите си за организационното укрепване на партията.

1907–1908 г. Ал. Малинов представя партията си в т. нар. Патриотичен блок, който се бори против управлението на второто стамболово правителство.

Януари 1908 г. княз Фердинанд възлага на Ал. Малинов да формира нов кабинет след падането на второто стамболово правителство. Той съставя самостоятелен кабинет.

Януари 1908 – Септември 1910 г. възглавява Министерството на обществените сгради, пътищата и съобщенията
Септември 1910 – март 1911 г. – работи в Министерството на външните работи.

Взема дейно участие в подготовката и обявяването на независимостта на България и промените на Търновската конституция, гласувани в V ВНС (лятото на 1911 г.).

Юли 1913 г. след падането на коалиционното правителство на д-р Ст. Данев е поканен да състави следващия кабинет, но не успява.

1913 – 1915 г. възстановява организационния живот на Демокра-

тическата партия, прекъснат след избухването на Балканската война. Лятото на 1914 г. започва Първата световна война. Ал. Малинов одобрява първоначално декларирания неутралитет от правителството на д-р В. Радославов. Ал. Малинов е против заставането на България на страната на Централните сили, а желае да се намеси на страната на Съглашението.

1916–1917 г. включва се в създадения Граждански опозиционен блок против правителството на д-р В. Радославов.

Лятото на 1918 г. пада правителството на д-р В. Радославов и е поканен да образува следващия кабинет. Този път Ал. Малинов поканва водачите на останалите опозиционни партии, участващи в блока, но те отказват, с изключение на радикалдемократите. В създаденото правителство заема поста на министър на външните работи.

Край на Ноември 1918 г. Малинов подава оставка на своя кабинет, но партията продължава да участва с двама свои представители в правителството на Т. Теодоров (ноември 1918 – май 1919 г.).

Времето след войната той използва за възстановяване и укрепване на своята партия. Ал. Малинов е против коалирането с други партии. Обявява се против коалиционното и самостоятелно управление на БЗНС. Пролетта на 1922 г. той се съгласява на съвместни действия с ОНПП и РДП против правителството на БЗНС.

Септември 1922 г. на път за планирания в Търново събор на Конституционната партия против управлението на БЗНС е малтретиран от привърженици на БЗНС.

Септември 1922 – юли 1923 г. прекарва в затвора. Принуден е от правителството на Ал. Цанков да даде съгласието си за влизане на Демократическата партия в новата политическа групировка.

Април 1924 г. възстановява отново своята партия. През целия период на управление на сговористите е в легална опозиция.

Във връзка с парламентарните избори за XXIII ОНС застава начело на предизборната коалиция Народен блок. След като спечелва изборите, той е натоварен да състави новия кабинет. Ал. Малинов става министър председател и министър на външните работи.

Октомври 1931 г. подава оставка от тези постове по „здравословни“ причини. Запазва лидерството си в ДП и е избран за председател на XXIII ОНС.

Не одобрява извършения на 19 май 1934 г. преврат. Минава в лагера на легалната опозиция.

1938 г. умира.

(М.П.)